

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهراء(سلام الله علیها)

شهرستان شاهیندژ

تحقیق پایانی سطح دو(کارشناسی)

عنوان

صله رحم و قطع رحم و آثار و پیامدهای آنها از دیدگاه قرآن و سنت

استاد راهنمای:

خانم سهیلا کوهی

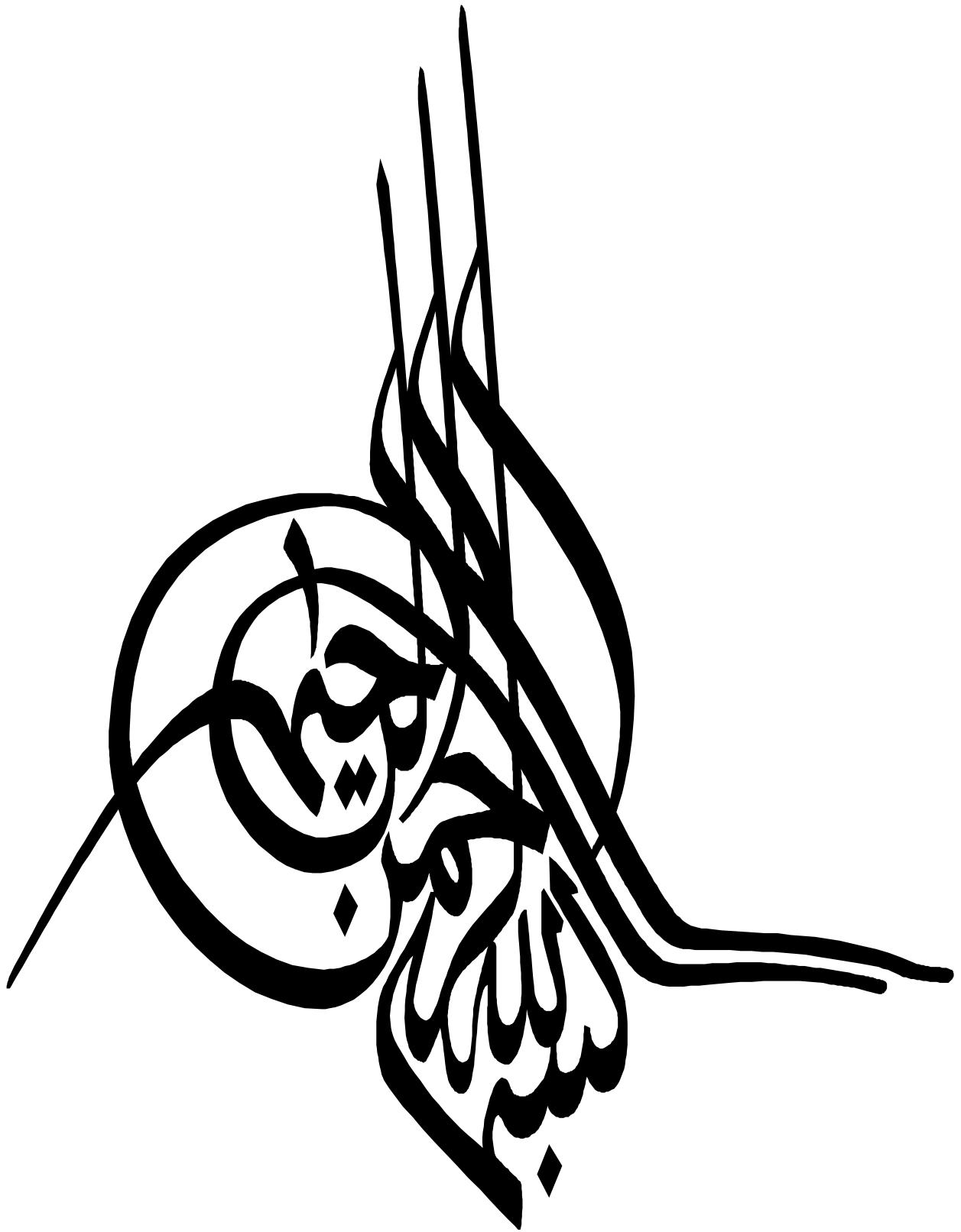
استاد داور:

حجت الاسلام والمسلمین آقای ناصر اصغری

پژوهشگر:

معصومه حاجیان

بهمن ماه ۹۱

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه الزهراء(سلام الله علیها)

شهرستان شاهیندژ

تحقیق پایانی سطح دو(کارشناسی)

عنوان

صله رحم و قطع رحم و آثار و پیامدهای آنها از دیدگاه قرآن و سنت

استاد راهنمای:

خانم سهیلا کوهی

استاد داور:

حجت الاسلام والمسلمین آقای ناصر اصغری

پژوهشگر:

معصومه حاجیان

بهمن ماه ۹۱

چکیده:

رحم در اصل همان رحم زن است و استعاره برای خویشاوندان به کار می‌رود. صله رحم برقراری ارتباط دوستانه و شریک ساختن خویشاوندان در مال و دیگر خیرات دنیا که آدمی به آنها دست می‌یابد. قطع رحم رنجاندن خویشان و یاری نکردن به آنها در مال و خیرات دنیوی در حالی که به آن محتاج باشند. اسلام که دین سازگار با طبیعت انسانی است روی جنبه و عواطف انسانی و روابط خوب بشری تاکید کرده و آن را مایه‌ی سربلندی خانواده و جامعه می‌داند و قطع رابطه با خویشان را مایه سرافکندگی دانسته و سرانجام بدی را برای قاطعان رحم پیش بینی کرده است.

برای این فضیلت و رذیلت اخلاقی ویژگی‌هایی شمرده شده است که برخی از آنها در روایات عبارتند از: بازخواست خداوند از آنان، مایه سکونت و آرامش و ... و ویژگی‌های قطع رحم در روایات: ضایع کردن امر خدا، نقض عهد الهی و ... می‌باشد.

از دیدگاه اسلام صله رحم باید به صورت ارتباطها و رفتارهای متناسب با ویژگی‌های روانی، عاطفی و اخلاقی مطلوب و با کیفیتی ویژه انجام شود تا بهبود روابط فردی، اجتماعی، معنوی و سلامت روانی را در پی داشته باشد و حدودش بسیار گسترده است و در همه‌ی حالات باید رعایت شود.

صله رحم و مصاديق آن تنها منحصر به دوران حیات بستگان نیست بلکه انسان وظیفه دارد بعد از مرگ ارحام خصوصا والدین یک سلسله اعمال خیر عبادی و اخلاقی را رعایت کند و وصیت برای بخشیدن قسمتی از دارایی به ارحام از مصاديق صله رحم محسوب می‌گردد.

همان گونه که صله امری عرفی است قطع رحم عبارت از هر امری است که در عرف از آن بریدگی فهمیده می‌شود کمترین حدش سلام نکردن و شدیدترین نوعش عقوق والدین است. قطع ارتباط با برادران دینی، قطع ارتباط با امت اسلامی و قطع ارتباط با رهبر اسلامی از انواع قطع رحم می‌باشد.

طبق روایتی از امام صادق علیه السلام: حق خویشاوندی را هیچ چیزی از بین نمی‌برد ولی متاسفانه در جوامع ما عواملی مانند کج خلقی، حب دنیا و ... باعث قطع رابطه با خویشاوندان می‌شود.

از جمله آثار صله رحم: رهایی از مرگ ناگوار، زیادی رزق و محبت الهی و ... می‌باشد آثار قطع رحم: افتادن ثروت در دست اشرار، مستوجب لعن خدا شدن و ... است.

کلیدواژه: رحم، صله، قطع، علل، آثار، صله رحم، قطع رحم

فهرست مطالب :

بخش اول: کلیات و مفهوم شناسی

فصل اول

کلیات

..... ۱ ۱-۱ عرض و تبیین

..... ۲ ۱-۲ اهمیت و ضرورت موضوع

..... ۳ ۱-۳ اهداف و فواید تحقیق

..... ۴ ۱-۴ پیشنهاد

..... ۵ ۱-۵ سوالات اصلی و فرعی تحقیق همراه با بیان فرضیه

..... ۶ ۱-۶ روش تحقیق

..... ۷ ۱-۷ سلخنار تحقیق

..... ۸ ۱-۸ واژگان کلکسیون

..... ۹ ۱-۹ محدودیت‌ها، مشکلات و موافع

..... ۱۰ ۱-۱۰ مقدمه

فصل دوم:

مفهوم شناسی

..... ۱۲ ۱-۱ مقدمه

..... ۱۲ ۱-۲ مفهوم رحم، صله رحم و قطع رحم

..... ۱۶ ۱-۲ توصیف رحم

..... ۱۸ ۱-۲ اهمیت و جایگاه صله رحم در اسلام

..... ۳۲ ۱-۲ کیفیت و حدود صله رحم از دیدگاه اسلام

١٠. —————، من لا يحضره الفقيه، محقق/مصحح: على اکبر غفاری، چاپ دوم، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ١٤١٣
١١. اربلی، علی بن عیسی، کشف الغمه فی معرفت الائمه، محقق/مصحح: هاشم رسولی محلاتی، چاپ اول، تبریز، بنی هاشمی، ١٣٨١
١٢. احمدی میانجی، علی، مکاتیب الرسول صلی الله علیه و آله و سلم، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ١٤١٩
١٣. ————— علی، مکاتیب الائمه علیهم السلام، محقق/مصحح: مجتبی فرجی، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ١٤٢٦
١٤. بحرانی، هاشم بن سلیمان، البرهان فی تفسیر القرآن، محقق/مصحح: قسم الدراسات الاسلامیه موسسه البشت، چاپ اول، قم، موسسه بشت، ١٣٧٤
١٥. بروجردی، آقا حسین، جامع احادیث الشیعه، محقق/مصحح: جمعی از محققان، چاپ اول، تهران، انتشارات فرهنگ سبز، ١٣٨٦
١٦. تمیمی آمدی، عبدالواحد بن محمد، غررالحكم و دررالکلم، محقق/مصحح: مهدی رجائی، چاپ دوم، دارالکتاب الاسلامی، ١٤١٠
١٧. —————، تصنیف غرر الحكم و دررالکلم، محقق/مصحح: مصطفی درایتی، چاپ اول، قم، ١٣٦٦
١٨. جزائری، نعمت الله بن عبدالله، ریاض الابرار فی مناقب الائمه الاطهار، چاپ اول، بیروت، موسسه التاریخ العربي، ١٤٢٧
١٩. حر عاملی، محمدبن حسن، وسائل الشیعه، محقق/مصحح: موسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ اول، قم، موسسه آل البيت علیهم السلام، ١٤٠٩ ق

٢٠. ———، هدایة الامم الى احكام الائمة (عليهم السلام)، محقق/مصحح: آستان قدس رضوی بنیاد پژوهش‌های اسلامی گروه حدیث، چاپ اول، مشهد، مجتمع البحوث الاسلامیه، ۱۴۱۴ق
٢١. دیلمی، حسن بن محمد، غرر الاخبار، محقق/مصحح: اسماعیل ضیغم، چاپ اول، قم، دلیل ما، ۱۴۲۷
٢٢. شهید ثانی، زین الدین بن علی، منیه المرید، محقق/مصحح: رضا مختاری، چاپ اول، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۹ق
٢٣. شعیری، محمدبن محمد، جامع الاخبار، چاپ اول، نجف، مطبعة الحیدریه، بی تا
٢٤. طبرسی، علی بن حسن، مشکات الانوار فی غر الاخبار، چاپ دوم، نجف، المکتبه الحیدریه، ۱۳۸۵ق
٢٥. طوسی، محمدبن الحسن، مصباح المتھجد و سلاح المتعبد، چاپ اول، بیروت، موسسه فقه الشیعه، ۱۴۱۱ق
٢٦. ———، الامالی، چاپ اول، قم، دارالثقافه، ۱۴۱۴ق
٢٧. عیاشی، محمدبن مسعود، تفسیر العیاشی، محقق/مصحح: هاشم رسولی محلاتی، چاپ اول، تهران، المطبعه العلمیه، ۱۳۸۰ق
٢٨. علی بن الحسین علیه السلام امام چهارم، الصحیفه السجادیه، چاپ چهارم، قم، دفتر نشر الہادی، ۱۳۷۶
٢٩. عده‌ای از علماء، الاصول السنه عشر، چاپ اول، قم، دارالشیبستر للمطبوعات، ۱۳۶۳
٣٠. علی بن موسی امام هشتم علیه السلام، صحیفه الامام الرضا علیه السلام، محقق/مصحح: محمدمهدی نجف، چاپ اول، مشهد، کنگره‌ی جهانی امام رضا علیه السلام، ۱۴۰۶ق
٣١. فیض کاشانی، محمدحسن، الوافی، چاپ اول، اصفهان، کتابخانه امیرالمؤمنین علی علیه السلام، ۱۴۰۶ق
٣٢. فیض کاشانی، محمدبن شاه مرتضی، تفسیر الصافی، محقق/مصحح: حسین اعلمی، چاپ دوم، تهران، مکتبه الصدر، ۱۴۱۵ق

٣٣. قمی مشهدی، محمدبن محمدرضا، تفسیر کنز الدقائق و بحر الغرائب، محقق/مصحح: حسین درگاهی، چاپ اول، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سازمان چاپ و انتشارات، ۱۳۶۸
٣٤. قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر القمی، محقق/مصحح: طیب موسوی جزائری، چاپ سوم، قم، دارالکتاب، ۱۴۰۴ق
٣٥. کبیر مدنی، علیخان بن احمد، ریاض السالکین فی شرح صحیفه سید الساجدین، محقق/مصحح: محسن حسینی امینی، چاپ اول، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۰۹ق
٣٦. کوفی اهوازی، حسین بن سعید، الزهد، محقق/مصحح: غلامرضا عرفانیان یزدی، چاپ دوم، قم، المطبعه العلمیه، ۱۴۰۲ق
٣٧. کلینی، یعقوب، الکافی، محقق/مصحح: علی اکبر غفاری و محمد آخوندی، چاپ چهارم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۷ق
٣٨. ———، الکافی، محقق/مصحح: دارالحدیث، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ۱۴۲۹ق
٣٩. کراجکی، محمدبن علی، قمی، عباس، معدن الجواهر و ریاضه الخواطر، محقق/مصحح: احمد حسینی، چاپ دوم، تهران، المکتبه المرتضویه، ۱۳۵۳
٤٠. لیشی واسطی، علی بن محمد، عیون الحکم و الموعظ، محقق/مصحح: حسین حسنی بیرجندی، چاپ اول، قم، دارالحدیث، ۱۳۷۶
٤١. مازندرانی، محمدصالح بن احمد، شرح الکافی - الاصول والروضه، محقق/مصحح: ابوالحسن شعرانی، چاپ اول، تهران، المکتبه الاسلامیه، ۱۳۸۲ق
٤٢. مجلسی، محمدتقی، روضه المتقین فی شرح من لا يحضره الفقيه، محقق/مصحح: حسین موسوی کرمانی و علی پناه اشتهرادی، چاپ دوم، قم، موسسه فرهنگی اسلامی کوشانبور، ۱۴۰۶ق

٤٣. مجلسی، محمدباقر، مرآة العقول فی شرح اخبار آل الرسول، محقق/مصحح: هاشم رسولی محلاتی، چاپ دوم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ١٤٠٤ق
٤٤. ———، بحارالانوار، محقق/مصحح: جمعی از محققان، چاپ دوم، بیروت، دار احیاء التراث العربي، ١٤٠٣ق
٤٥. ———، ملاد الاخیار فی فهم تهذیب الاخبار، محقق/مصحح: مهدی رجائی، چاپ اول، قم، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفی، ١٤٠٦ق
٤٦. منسوب به علی بن موسی، امام هشتم علیه السلام، الفقه المنسوب الى الامام الرضا علیه السلام، محقق/مصحح: موسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ اول، مشهد، موسسه آل البيت علیهم السلام، ١٤٠٦ق
٤٧. مفید، محمدبن محمد، الامالی، محقق/مصحح: حسین استاد ولی و علی اکبر غفاری، چاپ اول، قم، کنگرهی شیخ مفید، ١٤١٣ق
٤٨. ———، الاختصاص، محقق/مصحح: علی اکبر غفاری و محمد محرومی زرندی، چاپ اول، قم، المؤتمر العالمی لالفیه الشیخ المفید، ١٤١٣ق
٤٩. نوری، حسین، مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، محقق/مصحح: موسسه آل البيت علیهم السلام، چاپ اول، قم، موسسه آل البيت علیهم السلام، ١٤٠٨ق
٥٠. هاشمی خویی، حبیب الله، حسن زاده آملی، حسن، کمره‌ای، محمدباقر، منهاج البراعة فی شرح النهج البلاعه (خوئی)، محقق/مصحح: ابراهیم میانجی، تهران، مکتب الاسلامیه، ١٤٠٠ق

فهرست منابع مجلات و سایت‌ها

۱. احمدی، محمدرضا، « نقش صله رحم در بهداشت روانی »، مجله معرفت، www.noormags.com

شماره ۴۶، مهر ۱۳۸۰

۲. حقانی زنجانی، « آثار دنیوی صله رحم »، مجله درس‌هایی از مکتب www.noormags.com

اسلام، شماره ۳۱۵، مرداد ۱۳۶۶

۳. غفاری بناب باقر، فقیهی علی نقی، قاسمی پور یدالله، « آثار صله رحم از www.noormags.com »، دیدگاه اسلام و روانشناسی و کاربردهای تربیتی آن، تربیت اسلامی (پژوهشگاه حوزه و دانشگاه)،

شماره ۵، پاییز و زمستان ۱۳۸۶

۴. فرج‌اللهی، فرج‌الله، « قطع رابطه با خویشان ممنوع »، مجله درس‌هایی از www.noormags.com

مکتب اسلام، شماره ۵۲۳، ۱۳۸۳